

Želim prije svega da pozdravim sve prisutne, uzvanike i goste i zahvalim vam što ste došli na otvorenje

IZLOŽBE

VREBAČKIH KALENDARA I STARIH DOKUMENATA DRUŠTVA.

1.

Također, želim se posebno zahvaliti gđi. Tatjani Čanković koja je omogućila ovu Izložbu.

Ova Izložba je dio kulturne aktivnosti koje Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu organizira u namjeri da podigne svijest, *najprije na primjeru Vrepca*, o povijesti našeg naroda na ovim prostorima, njegovom životu i radu, kao i kulturnim dostignućima, promovirajući događaje i značajne ljude koji su potekli iz naših sredina.

Naši preci ostavili su nam veliko duhovno bogatstvo zapisano u dokumentima i povijesti, a koje i mi današnji Vrepčani, a i vi, možda i nesvjesno, kroz povijesno pamćenje, nosimo u sebi.

Ta ostavština u temeljima je i današnjeg Vrepca, onoga što je danas od njega ostalo - i ove Izložbe.

A koliko je Vrebac bio napredan govori i podatak da je prije 122. godine, 1903.g. u Vrepcu osnovana Zemljoradnička zadruga, i to svega 6 godina nakon što je 1897.g. u Sremskoj Kamenici osnovana Prva srpska zemljoradnička zadruga.

Možda da kao primjer spomenemo i nekoliko ljudi koji su, svaki na svoj način, zadužili Vrebac:

- **Iso Bogdanović**, veliki humanista i ktitor Društvenog doma u Vrepcu;

- **dr. Nikola Narančić**, s prijelaza iz 19. na 20. stoljeće, advokat, novinar, politički i društveno svestrano angažirana ličnost u Gospiću i jedan od osnivača Srpske narodne čitaonice u Gospiću 1884.g.;
- **Nikola Graovac**,; svjetski poznati slikar sa velikim umjetničkim opusom,
- ...i da dalje ne nabrajamo Vrepčane ostvarene u raznim područjima privrednog, društvenog i kulturnog života,

...a vjerujem da je slično i u ovoj, a i u drugim našim sredinama.

Vrebac je u tom smislu kao mikrolokalitet reprezentant života na ličkom području sa kojim se gotovo potpuno mogu poistovjetiti i druge ličke sredine.

Tako ćete na ovoj Izložbi vidjeti, u formi kalendara prikazane vrijedne činjenice sa područja Vrepca.

Željeli bi stoga, da na vrebačkom primjeru potaknemo rad i u lokalnim sredinama, jer smo uvjereni da u svakoj našoj sredini ima izuzetnih događaja i ljudi koji su vremenom potisnuti u prošlost i zaboravljeni.

To je i razlog postavljanja ove Izložbe, ovdje, na Udbini, kao početne točke u Hrvatskoj, gdje ćemo, nadamo se, posjetiti još neke sredine u kojima je u većem broju zastupljena naša zajednica.

Ali Izložba nije samo posvećena srpskoj zajednici; vrijedne kulturne i društvene domete naše zajednice, koji su utkani u ovo društvo, želimo predstaviti i drugima. U ovim sredinama nismo bili samo prolazni, iako smo danas gotovo u tragovima, već smo ostavili dubok i neizbrisiv trag. Trag o ponosnim, poštenim i vrijednim ljudima koji treba upornim istraživačkim radom iznositi na svjetlo dana, proširivati ga i produbljivati i tako ga sačuvati za buduće generacije.

Ali, to nije kraj. U pregovorima smo da se Izložba dalje postavlja u Srbiji i Republici Srpskoj, a kako je već rečeno i u druge sredine u Hrvatskoj.

2.

Organiziranju ove Izložbe prethodio je značajan rad na prikupljanju i sistematiziranju podataka, a sve je započelo još sredinom prošlog desetljeća sa pronalaženjem niza dokumenata o ovom Društvu u Arhivu Jugoslavije u Beogradu.

Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu osnovana je vjerojatno početkom prošlog stoljeća, a možda i u 19. stoljeću. Pouzdano znamo da je bila aktivna još 1929.g., ali imamo gotovo nedvojbene dokaze da je bila aktivna i 1914.g.. Još uvijek tragamo za stvarnim datumom osnivanja.

Nas nekoliko, Mirjana Ćurin, Nikola Cetina i ja, organizirali smo 18.3.2017.g. Osnivačku skupštinu i od tada Društvo neprestano djeluje kao Srpsko kulturno društvo sa zadacima, kako je to navedeno u čl. 2 Statuta:

Članak 2.

„Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu“ osniva se radi nastavka rada udruge koja je pod tim imenom osnovana 1929. godine u cilju unapređenja kulture u Vrepcu „čitanjem knjiga i novina, svečanosti, druženja, zabave i predavanja o svemu što bi uzdiglo zdravlje i prosvjetu sela, te što bi mu krenulo život k ekonomskom napretku“.

...i sa ciljevima navedenim u čl. 8 Statuta:

Članak 8.

Okupljajući vrebačku populaciju i sve one koji svoje vrijednosti mogu identificirati sa duhovnim, kulturnim i historijskim naslijeđem ovog podneblja, Udruga deklarira svoje temeljne ciljeve:

- Očuvanje i razvijanje nacionalnog identiteta
- Očuvanje i razvijanje kulturnih vrijednosti i sadržaja
- Očuvanje tradicije
- Zaštita spomeničke i kulturne baštine
- Očuvanje i razvijanje međunacionalnih i međukulturalnih odnosa
- Razvijanje kulture tolerancije i razumjevanja u međuljudskim i međunacionalnim odnosima

Članstvo u Društvu nije ograničeno samo na vrebačku populaciju, u potpunosti smo otvoreni nacionalno, socijalno, religijski i rasno

uz samo jedan uvjet: prihvaćamo sve one „...koji svoje vrijednosti mogu identificirati sa duhovnim, kulturnim i historijskim naslijeđem ovog podneblja“.

Smatramo da našim radom doprinosimo i promoviranju Like, kao specifične geografske, društvene i nacionalne sredine i međunacionalnom i međukulturalnom povezivanju i razumjevanju.

Stoga Vas pozivamo da osnivate vlastita Društva, ili da nam se pridružite i u okviru ovog Društva djelujete i lokalno u svojoj sredini.

Više o ovoj temi možete pronaći na vrebačkom portalu koji informativno djeluje već više od 15 godina.

.....

Prvi Kalendar za 2024.g./7532. srpsku g., a i ostale kalendare, pripremili smo u suradnji Nikola Cetina i ja, sa naglaskom na poznate vrebačke geografske motive - i to je naš pionirski rad. Forma Kalendara je klasična, ali njegova prava vrijednost je u dopuni niza vrijednih, a dijelom i nepoznatih podataka.

Npr., jedan od publiciranih podataka, „koliko je Vas upoznato da su Srbi do 1868.g. službeno koristili svoj izvorni kalendar po kojem je ova, 2024. godina, 7532. srpska godina?“

Stari srpski kalendar računa vrijeme od stvaranja svijeta prema biblijskom tumačenju, odnosno 5508. g. prije Hrista, a 1. godina nakon stvaranja svijeta počinje 1.9.5508.g. p.n.e..

Ovaj Kalendar i danas koristi Srpska pravoslavna crkva.

U drugom Kalendaru za 2025.g. / 7533. srpsku g. primijenili smo drugi pristup. Na tematskim stranama Kalendara obrađeni su bitni elementi naše, opće i vrebačke povijesti – od doseljavanja Krajišnika na ove prostore.....

Na Izložbi su prezentirani i **stari dokumenti Društva** - *Pravila društva, korespondencija oko prvog imena Doma, zapisnici sa*

sjednica skupštine Društva... - stari gotovo sto godina, koji će vam, uvjeren sam, izazvati pažnju.

3.

Vrijednost ove – **kalendarske** - forme prikazivanja podataka leži u činjenici da je kalendar dio intimnosti doma barem godinu dana, a priredili smo ga u nadi da će zbog ukupnog sadržaja Kalendar biti sačuvan kao dio kućne arhive.

O svemu tome, o sadržaju Kalendara i o starim dokumentima Društva upoznat će vas moj kolega, koautor, Nikola Cetina.

4.

Ovu Izložbu finansijski je podržao Savjet za nacionalne manjine RH a bez čije podrške ova Izložba ne bi bila organizirana, pa niti danas ovdje postavljena, na čemu se posebno zahvaljujemo.

Na kraju, koristim priliku da vam prezentiram i ponudim i Vrebački kalendar za iduću, 2026.g. / 7534. srpsku g. koji je ovdje pred vama.

Kao što ćete vidjeti sva tri Kalendara su unikatni, razlikuju se po temama, pristupu i dizajnu, a želim najaviti da smo počeli sa pripremama i za Vrebački kalendar za 2027.g. / 7535. srpsku g., a koji će vas, uvjereni smo, iznenaditi svojim sadržajem.

Hvala!

IZLOŽBA

VREBAČKIH KALENDARA I STARIH DOKUMENATA DRUŠTVA

ИЗЛОЖБА

ВРЕБАЧКИХ КАЛЕНДАРА И СТАРИХ ДОКУМЕНАТА ДРУШТВА

Udbina 18. Listopada 2025.g.
SKD Prosvjeta Pododbor Udbina, S. Radića 6 (Općina, priz.)

Удбина, 18. Октобра 2025.г.
СКД Просвјета Подоодбор Удбина, С. Радића 6 (Опћина, приз.)

Ilija Mandarić, jesen 1934.g. ispred svoje kuće u Vrepcu (Foto: Milman Parry/Nikola Vujnović)
Илија Мандарић, јесен 1934.г. испред своје куће у Врепцу (Фото: Милман Пери /Никола Вујновић
(Foto arhiva: Harvard University USA; Фото архива: Универзитет Харвард УСА)

Srpska narodna čitaonica i knjižnica u Vrepcu

Utemeljeno 1929.g. / Obnovljeno 2017.g.

Српска народна читаоница и књижница у Врепцу

Утемељено 1929.г. / Обновљено 2017.г.

Serbian National Reading Room and Library in Vrebac

Established 1929.g. / Renewed 2017.g.

Srpsko kulturno Društvo - Српско културно Друштво - Serbian Culture Society

Poziva Vas na / Позива Вас на

IZLOŽBU VREBAČKIH KALENDARA I STARIH DOKUMENATA DRUŠTVA

ИЗЛОЖБУ ВРЕБАЧКИХ КАЛЕНДАРА И СТАРИХ ДОКУМЕНАТА ДРУШТВА

Izložba će se otvoriti 18. Listopada 2025.g. u 11,00 sati u

SKD Prosvjeta Pododbor Udbina, S. Radića 6

O Izložbi govore Željko Narančić i Nikola Cetina, autori i kustosi

Изложба ће се отворити 18. Октобра 2025.г. у 11,00 сати у

СКД Просвјета Пододбор Удбина, С. Радића 6

О Изложби говоре: Жељко Наранчић и Никола Цетина, аутори и кустоси

Izložba je otvorena 18. Listopada 2025.g. / Изложба је отворена 18. Октобра 2025.г.

Kulturna manifestacija financirana je sredstvima državnog proračuna RH putem Savjeta za nacionalne manjine
Културна манифестација финансирана је средствима државног прорачуна РХ путем Савета за националне мањине